

Dimasepala di ntlafatsa tshebetso

More Matshediso

Dikgweding tse mmalwa tse tlang, ditjhaba naheng ka bophara di tla fumana tshebeletso e ntlafetseng jwale ka ha dimasepala di sebetsa ka thata ho ntlafatsa tshebetso ya tsona.

Letona la Lefapha la Kopanelo ya Puso le Merero ya Botjhaba (Cogta) Pravin Gordhan o phatlaladitse hore lefapha la hae le tla matlafatsa bodisa ba dimasepala ho netefatsa hore di fumana tshebetso eo di e hlokanang hore di kgone ho fana ka phano e loketseng ya ditshebeletso.

“Hajwale re na le dimasepala tse ka bang 170 tse re romelang ditlaleho tsa kgwedi le kgwedi ka hore na di ntse di etsang mabapi le Lenaneo la Ho Boela ho tsa Motheo.

“Dikgweding tse mmalwa tse tlang, dimasepala tsohle tsa rona di tla qala ho sebetsa mabapi le Lenaneo la Ho Boela ho tsa Motheo,” ho boletse Letona Gordhan.

O ne a bua Lekgotleng la Boporesidente la Tlhopiso (PCC) leo modulasetulo wa lona e neng e le Moporesidente Jacob Zuma Meahong ya Kopano.

Lenaneo la Ho boela ho tsa Motheo le thakgotswa ka Loetse selemong se fetileng ho tsosolosa dimasepala ho netefatsa hore di fa maAforika Borwa ditshebeletso tsa motheo.

“Re kgona ho bontsha tswelopele eo re

Letona Pravin Gordhan o batla dimasepala di ntlafatse tshebetso hape di netefatse hore di fa maAforika Borwa ditshebeletso tsa motheo.

seng re e entse, ho itlamela manollo e eke-tsehileng ya dimasepala Aforika Borwa... [ho bona] hore na mathata a hokae le hore na re sebetsana le ona jwang,” ho boletse Letona Gordhan.

O tlatseditse ka hore dimasepala di hloka ho netefatsa hore di tswela pele ho fana ka ditshebeletso tsa motheo tse jwalo ka metsi, tsamaiso ya dikgwerekgwere, bodulo le tsamaiso ya matlakala.

“PCC e amohetse tsela ya ho ya pele mme ya dumela hore lenaneo la Ho Boela ho tsa Motheo ke sesebediswa sa bohlokwa bakeng sa ho kenya Morero wa Ntshetsopele ya Naha

(NDP) tshebetso.”

Letona le itse Ditho tsa Lekgotla la Phetha-hatso diporofenseng di tla hloka ho sebetsa ka thata le ho feta ho buisana le ditjhaba tse angweng ke ditaba tse itseng mme ba sebetse ka potlako ho rarolla le ho fumana ditharollo ha hona le mathata dimasepaleng.

O boetse a re Ditho tsa Lekgotla la Phetha-hatso di tlameha ho hlalisa ditsela tse matlafetseng ho feta tsa bodisa diporofenseng tsa bona ele ho beha mmuso wa lehae maamong a matla ho feta.

Letona Gordhan o itse Cogta e fane ka dikgothaletso ho Boto ya Masepala ya Karo-

hanyo ho lekolabotjha dimasepala tse seng maamong a matle a ditjhelete.

O itse boto e boetse e tla nka qeto ya ho arola dibaka tsa dimasepala ka diwoto.

“Nakong ya dilemo tse hlano, ho ba le batho ba kenang le ba tswang dibakeng tse itseng kahoo dipalopalo tsa batho di a fetoha, mme ba tlameha ho nahana ka seo tshebetsoeng ya ho etsa diqeto ka karohanyo.”

MERERO YA NDP, DIPOROFENSE LE YA DIMASEPALA

Letona le itse PCC hape e fumane tlaleho ho tswa ho Lefapha la Merero, Bodisa le Tlhatlhobo ya Tshebetso (DPME) le shebanang le merero ya diporofense le dimasepala malebana le NDP.

“Dimasepala di na le Merero e Kopanetsweng ya Ntshetsopele (di-IDP) eo ho yona merero ya lenaneo la Ho Boela ho tsa Motheo le tla kengwa, mme seo e tla ba sesebediswa bakeng sa ho kenya NDP tshebetsoeng kahara dimasepala.”

Di-IDP ke merero ya dilemo tse hlano e bopilweng ke mmuso wa lehae ho rera bokamoso le ho fumana ditlhoko tsa ntshetsopele tsa masepala.

O itse Letona Boporesidenteng la Merero, Bodisa le Tlhatlhobo ya Tshebetso, Jeff Radebe, le sehlopha sa hae ba tla sheba merero ya diporofense tsohle, mafapha a naha le mafapha a diporofense.

O itse tekolo ya Letona Radebe e bontshitse hore diporofense tse ngata di qala ho tsamaya tseleng e nepahetseng mabapi le ho tshehetsa seo mmuso o ikemiseditse ho se fihlela ka NDP le Moralo wa Lewa la Nako e Bohareng.

DITAELO TSA HO LELEKA BASE-BETSI BA SA SEBETSENG HANTLE

Letona Gordhan o fane ka taelo ho dimasepala hore di leleke batsamaisi bohle ba phahameng ba masepala ba se nang mangolo a thuto hape ba sa sebetseng hantle.

“Re kopa diporofense ho nka mehato kga-halanong le bona [batsamaisi ba dimasepala] mme di netefatse hore batho ba leng mefuteng ena ya maemo baa lelekwa maamong ao mme ho kgethwa batho ba nepahetseng.

“Hirang batho ba nepahetseng, netefatsang hore le na le batsamaisi ba nepahetseng dibakeng tse nepahetseng ba nang le bokgoni bo loketseng ba se tekgeniki le bokgoni ba botsamaisi ho okamela dibaka tseo tsa bohlokwa,” ho boletse Letona.

“Motho e mong le e mong, hammoho le Ditonakgolo, ba itlametse ho netefatsa hore mmuso o wa arabela, le hore basebetsi ba ka pele diiting tsa mmuso ba sebetsa ka mosa setjhabeng hape ba ikemiseditse ho fana ka thuso mabapi le phano ya ditshebeletso tse ntle ho baahi,” o boletse jwalo.

DIHORA TSE NTJHA TSA TSHEBETSO LEFAPHENG LA MERERO YA LEHAE

Dihora tse ntjha tsa tshebetso tse tsebisitsweng ke Lefapha la Merero ya Lehoe di tla ntlafatsa ditshebeletso setjhabeng.

Dihora tse ntjha tsa ho bula le ho kwala, tse qadileng kgwedeng e fetileng, di qala ka 7:30am ho isa ho 4:30pm, ho kenyeletswa le kgefutso ya metsotso e 30 ya dijo tsa motsheare. Lehoe ho le jwalo, dihora tsa pulo le ho kwala bakeng sa ho sebeletsa batho e tla ba ho tloha ka 8:00am ho isa 4:00pm.

Molaodikakaretso wa Lefapha la Merero ya Lehoe, Mkuseli Apleni, o itse Lefapha la Merero ya Lehoe e buisane le sehlopha se hlophisitsweng sa tsa mesebetsi pele ba nka qeto ya ho fetola dihora.

Hose hona le dishifte tse pedi, ya pele e

qala ka 7:30am ebe e fela ka 4:00pm. Shifte ya bobedi e qala ka 9:00am ebe e fela ka 4:30pm. Dishifte ka bobedi di kenyetse kgefutso ya dijo tsa motsheare ya metsotso e 30.

Apleni o re dihora tse ntjha tsa ho bula le ho kwala di tla tswela basebeletsuwa ba lefapha molemo, batsamaisi, basebetsi le lefapha kaofela.

“Hwa bohlokwa ke hore, dihora tse ntjha tsa pulo le ho kwala di tla fa batsamaisi le basebetsi nako e lekaneng ya ho buisana ka ditaba tsa phano ya ditshebeletso le ditshebeletso tsa kantoro e ka pele,” o boletse jwalo.

Apleni o itse ka dihora tse ntjha tsa ho bula le ho kwala, basebetsi ba tla nne ba sebetse dihora tse 40 ka hora e arotswe ka matsatsi a tshelatseng, Mantaha ho isa ho Moqebelo,

mme ba sebetse Moqebelo e mmedi feela kgwedeng.

Basebetsi ba shifte ya 7:30am ho isa ho 4:00pm ba sebetsa beke ya dihora tse 40 ho tloha Mantaha ho isa ho Labohlano. Ba shifte ya 9:00am ho isa ho 4:30pm ba sebetsa dihora tse 35 ho tloha Mantaha ho isa ho Labohlano le dihora tse hlano ka Moqebelo.

Shifte ya Moqebelo e qala ka 8:00am ebe e fela ka 1:00pm bakeng sa basebetsi, mme e qala ka 8:30am ho isa ho 12:30pm bakeng sa tshebeletso ho ditho tsa setjhaba.

Apleni o re basebetsi ba fapanyetsana ka dishifte tseo tse pedi, hore ho tle ho be le phapanyetsano mabapi le shifte ya Moqebelo.

Ha o batla ho tseba haholwanyane letsetsa mohala wa Lefapha la Merero ya Lehoe ho 0800 60 11 90.

TEKANYETSO YA 2015

Tekanyetso ya 2015: Tshebetso e thata ya ho lekanya mahlakore

Letona la Ditjhelete Nhlahlhla Nene o bolela hore na mmuso o tla sebedisa bokae ho ntlafatsa maphelo a maAforika Borwa.

KGIRO LE NTSHETSOPELE YA KGWEBO

Mmuso o tswela pele ho matlafatsa ditsela tsa ho hlalisa mesebetsi bakeng sa MaAforika Borwa.

"Tsena di kenyetsetsa ditheolelo tsa lekgetho bakeng sa kgiro le tsetelo, tshebetso bakeng sa ntshelelepele ya kgwebo, ntshelelepele ya bokgoni le mananeo a kgiro," ho boletse Letona.

Ho tla ajwa tse latelang nakong ya Dilemo tse Tharo tsa Tshebediso ya Matlwele:

- Tjhelete e kana ka R10.2 bilione e tla ajwa bakeng sa ditheolelo tsa ntshelelepele ya tlhahiso le tshebetso bakeng sa diindasteri tse holang tsa ditshebeleletso.
- Tjhelete e kana ka R5.4 bilione ho lenaneo le phahamisang tlhodiisano ya tlhahiso ho thusa dikhamphani tse 1 450 ka tshebetso ya ditjhelete ho ntlafatsa ditsi le ntshelelepele ya bokgoni.
- Tjhelete e kana ka R3.5 bilione e ajwe ho dibaka tse kgethehileng tsa moruo bakeng sa ntshelelepele ya dikaho tsa motheo.
- Tjhelete e kana ka R3.5 bilione e ajwe ho Lefapha la Ntshelelepele ya Dikgwebo tse Nyenyane bakeng sa tshebetso ya tataiso le thupelo ho dikgwebo tse nyenyane.
- Tjhelete e kana ka R4 bilione e ajwe ho Letlole la Mesebetsi ka tshebedisanommoho le lekala la poraefete ho diporojeke tse hlalising mesebetsi e metjha, e tshehetsang batho ba batlang mesebetsi le ho sebetsana le meedi ya sebopeho ho kgolo e kenyetselele tsa ho feta.
- Tjhelete e kana ka R11.8 bilione e ajwe ho Lefapha la Merero ya Tikoloho ho fana ka tjhelete ho mesebetsi e fetang 107 000 ya nako yohle le menyetla e 224 000 ya mesebetsi ka Mananeo a Katoloso ya Mesebetsi ya Mmuso (EPWP) a tikoloho.
- Tjhelete e kana ka R590 milione e ajwe ho Green Fund nakong e bohareng, bakeng sa diporojeke tsa meralo ya tikoloho ka tshebedisanommoho le lekala la poraefete.

***Sheba leqephe la 5 bakeng sa tlhahisoleding e batsi ho Puo ya Ditekanyetso.**

Matlafatso ya tekanyetso bakeng sa dimasepala

Amukelani Chauke

Setho sa Lekgotla la Phethahatso sa KwaZulu-Natal bakeng sa Kopanelo ya Puso le Merero ya Botjhaba, Nomusa Dube-Ncube, o amohetse dikabo tse eketsehileng tsa tekanyetso ya dikaho tsa motheo bakeng sa dimasepala, tseo karolo e kgolo ya tsona e tla yang ho KwaZulu-Natal.

Setho sa Lekgotla la Phethahatso Nomusa Dube-Ncube o re kabo ya tekanyetso e tla thusa ho ntlafatsa dikaho tsa motheo ho la KwaZulu-Natal.

"Ke kgale re kopa dikabo tse eketsehileng bakeng sa ditshebeleletso tsa motheo dimasepaleng tsa rona tsa lehae, tseo leha hona le dintshetsopele tse kgolo, di ntse di na le mekoloko e melele ya dikaho tsa motheo," ho boletse Setho sa Lekgotla la Phethahatso Dube-Ncube.

Ha a fana ka Tekanyetso ya selemo sena haufinyane, Letona la Ditjhelete Nhlahlhla Nene o phatlaladitse hore dikabo bakeng sa metsi, tsamaiso ya dikgwerekgwere le motlakase dimasepaleng tsa mahaeng di nyollotswe haholo.

O itse R4,3 bilione e tla sebediswa dilemong tse tharo tse tlang ho aha bokgoni le ho matlafatsa mekgwa bakeng sa taolo ya tjhelete le phano ya meaho le disebediswa.

TEKOLOBOTJHA YA TJHELETE YA MMUSO YA DIKAHO TSA MOTHEO

Setho sa Lekgotla la Phethahatso Dube-Ncube o itse o boetse o thabisitswe ke tekolobotjha e rerilweng ya ditjhelete tsa dithuso tsa mmuso tsa dikaho tsa motheo, e ka lebisang ho ho kopangwa ha tjhelete ena ya bohlokwa bakeng sa ntshelelepele dikarolong tse neng di beilwe ka thoko mehleng ya pele tsa dikarolo tse itseng tsa KwaZulu-Natal.

Tekolobotjha ya ditjhelete tsa dithuso tsa dikaho tsa motheo tsa mmuso wa lehae e tla shebana le tlhokomelo ya dikaho tsa motheo.

"Ditokiso le tlhokomelo ya dikaho tsa motheo tsa masepala e dula e le e nngwe ya mesebetsi ya rona ya bohlokwahadi ha

re kgothaletsa dimasepala ho boela ho tsa motheo jwalo ka karolo ya lenaneo la Ho Boela ho tsa Motheo, leo re le tsebisitseng porofenseng," ho boletse Setho sa Lekgotla la Phethahatso Dube-Ncube.

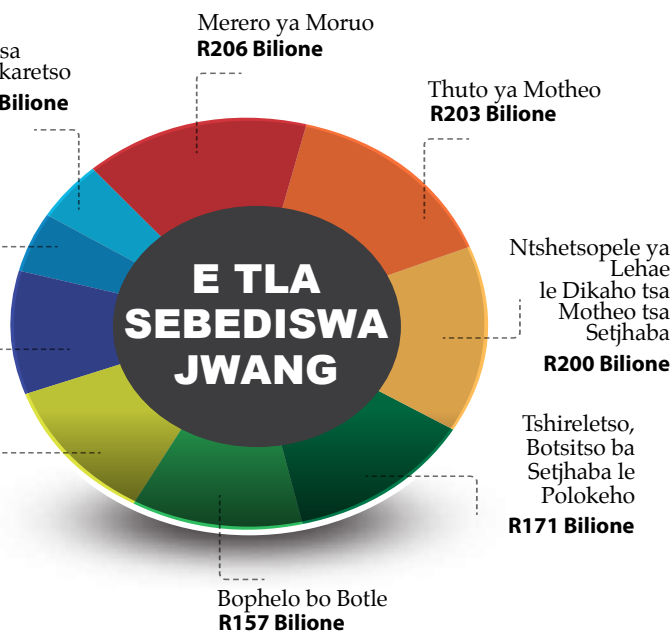
TEKANYETSO YA BOPHELO BO BOTLE E AMOHETSWE

Kgabareng, Mokgatlo wa Kgwebo wa Lekgotla la Aforika Borwa la Kalafa (SAMATU) le amohetse keketso ya tekanyetso ho tshebediso ya tjhelete ho bophelo bo botle le thuto, e re makala ka bobedi a bohlokwa bakeng sa theho ya mkgwa o sebetsang ya tlhokomelo ya bophelo bo botle Aforika Borwa.

Moporesidente wa mokgatlo, Ngaka Phophi Ramathuba, o re o tshepa hore keketso ya tshebediso ya tjhelete e ka baka ntlafalo ya boemo ba tlhokomelo ya bophelo bo botle ditsing tsa kalafa.

"Batho ba tlwaelehileng ba ntse ba tletleba ka phokolo ya meriana, thepa ya kalafa le diporofeshenale tsa tlhokomelo ya bophelo bo botle. Kahoo re kopa Lefapha la Bophelo bo Botle le la Matlotlo a Setjhaba ho fumana diharollo," ho boletse Ngaka Ramathuba.

SAMATU e boetse e amohetse R1,5 bilione e nkilweng diporofenseng mme ya fuwa Setsi sa Naha sa Mafu a Fetisetsanwang, le boitlamo ba ho qetela mabapi le ho ntshwa ha Pampiri e Tshweu mabapi le Inshorensense ya Naha ya Bophelo bo botle.

Mohlodi: Lefapha la Matlotlo a Setjhaba

Amukelani Chauke

Ho sa natswe maemo a thefulehileng a moruo wa lefatshe, disebediswa tsa naha tse fokolang, Tekanyetso ya 2015 e ntse e atlehile ho bontsha boitelo ba mmuso ho ntlafatseng maphelo a batho ba tsietsing.

Jwalo ka dinaha tse ding tse ngata, Aforika Borwa, ho tloha 2009 e bontshitse kgolo e tlase ya moruo le sekoloto se eketsehileng sa mmuso.

Phatlalatso ya Tekanyetso ya 2015 kahoo e bile tshebetso e thata ya ho lekalekanya mahlakore bakeng sa Letona la Ditjhelete Nhlahlhla Nene.

Ditaba tse monate Tekanyetsong ke hore e tla tlisa phomoso bakeng sa batho ba kgolang tjhelete tse tlase ho isa ho tse mahareng mabapi le lekgetho la lekeno; e eketse tjhelete ya thuso ya setjhaba, e fanang ka tshebetso ho

baahi ba tsietsing ditjhabeng tsa rona mme ho tla sebediswa tjhelete e ngata ho feta ho thuto le bophelo bo botle.

TSELA E NTJHA YA KGOLO

Ha mmoho le sekoloto se holang, tekanyetso ya Letona e ne e hloka ho beha naha tseleng ya kgolo ka ho shebana le mathata a fokotsang kgolo – jwalo ka koduwa ya motlakase – ho theha menyetla ya mesebetsi le ho pharalatsa ho nka karolo moruong.

Letona le ne le tseba hore lena le mesebetsi wa ho fokotsa tshebediso ya tjhelete dilemong tse pedi tse tlang, mme o ne a lokela ho eketse lekeno ho tswa ho lekgetho o eketsa R12 bilione e nngwe hape ya lekeno ho fa tekanyetso tjhelete selemong sena le R15 bilione enngwe hape selemong se setjha.

Hape o ne a tshwanetse ho fokotsa phokolo ya tekanyetso ho 3.6 %.

Ena e ne e lokela ho ba tekanyetso ya bohlokoa ho fetisisa dilemong tse 21, mme leha ho bile le mathata ana, Letona le ne le tlameha ho netefatsa hore tekanyetso ya selemong sena e tsamaellana le maikemisetso a Morero wa Ntshelelepele ya Naha.

"Tekanyetso ya 2015 e reretswe ho fumana tekatekano hape ho leano la ditjhelete ho fana ka matla a eketsehileng ho tsetelo, ho tshehetsa ntshelelepele ya kgwebo, ho ntlafatsa temo le indasteri le ho etsa metse ya rona ebe dienjine tsa kgolo," ho boletse Letona puong ya hae.

TEKANYETSO YA 2015

Tekanyetso ya batho

Selemo le selemo mmuso o phatlalatsa Tekolo ya Tekanyetso. Tekolo e lekanya hore na mmuso o ka hlahisa tjhelete e kae hore o kgone ho e sebedisa ho dintlha tsa bohlokwa tse jwalo ka bophelo bo botle, thuto, le tjhelete ya dithuso tsa setjhaba, hara tse ding.

Ha Mmuso o lokisa tekanyetso bakeng sa naha o lokela ho nahana dintlha tse mmalwa jwalo ka moruo. Moruo o bapala karolo ya bohlokwa hobane ha o hola haholo, mmuso o tla kgona ho bokelletsa lekeno le lengata ho feta. Mmuso o latela tshebetso e tebileng ya mohato-ka-mohato pele o nka

qeto ka Tekanyetso ya ho qetela ya naha. Letona la Ditjhelete ebe le hlahisa Tekanyetso ka Palamenteng mme sena se latelwe ke tshebetso ya ditshekatsheko. Tekanyetso ya 2015 e hlahisitsweng ke Letona Nhlanhla Nene e tekilwe ka nako eo

naha e neng e na le mathata. Leha mathata ana a ntse a le teng, mmuso o ikemiseditse ho ntlafatsa maphelo a batho ba futsanehileng.

HO SIRELE TSA TSHIRELETSEHO YA SETJHABA

Ka dilemo tse tharo tse tlang, Lekala la Polokeho ya Kahisano la Aforika Borwa (SASSA), le tla tswela pele ho atolosa ditsi tsa thuso ya setjhaba.

Mmuso o dula o tiile maikemisetsong a ona a ho fedisa tlhokeho ya tekano le

bofuma. Tsela e nngwe ya ho fihlela sena ke ho fana ka tshehetso bakeng sa baahi ba tsietsing ka phano ya ditjhelete tsa dithuso tsa setjhaba.

Ka 2018, ke maAforika Borwa a batlang a fihla ho dimilione tse 17.5 a tla beng a fumana mofuta o itseng wa tjhelete ya thuso ya setjhaba. Tjhelete ya thuso ya setjhaba ke e nngwe ya ditsela tse otlolohileng ho fetisisa tsa ho sebetsana le bothata ba bofuma boo naha ya rona e tobaneng le bona. E shebane le batho ba baholo, mekaubere ya ntwala ya mehleng, bana le batho ba nang le boqhwalala.

Ho nyolla lekeno la malapa ana ho fokotsa ditlamorao tsa bofuma mme ho be ho ntlafatse bokgoni ba baahi le ditjhaba jwalo ka mehato ya bohlokwa ho theheng naha ya ntshetsopele.

Keketso ya Ditjhelete tsa Dithuso tsa Naha	
Tjhelete ya Thuso ya naha ya batho ba baholo	R1 410
Tjhelete ya Thuso ya naha ya maqheku, ba ka hodimo ho 75	R1 430
Tjhelete ya Thuso ya mekaubere ya ntwala ya mehleng	R1 430
Tjhelete ya Thuso ya Boqhwalala	R1 410
Tjhelete ya Thuso ya tlhokomelo ya ngwana e seng wa hao	R860
Tjhelete ya Thuso ya tlhokomelo ya tshehetso	R1 410
Tjhelete ya Thuso ya tlhokomelo ya ngwana	R330

Mohlodi: Lefapha la Matlotlo a Setjhaba

Tjhelete e eketsehileng bakeng sa thuto

More Matshediso

Lefapha la Thuto ya Motheo le amohetse keketso ya ditjhelete tse fuweng thuto ke Letona la Ditjhelete Nhlanhla Nene Tekanyetsong ya 2015.

“Keketso ena ya 8% ho R276.7 bilione kabong ya thuto e tiisa boitlamo ba mmuso mabapi le thuto jwalo ka ntlha ya yona ya bohlokwahadi,” ho boletse Letona la Thuto ya Motheo Angie Motshekga.

O itse kabo ya tekanyetso e tla thusa Lefapha la Thuto ya Motheo mabapi le ho fihlella maikemisetsa a beilweng morerong wa diketso wa ho ntlafatsa boleng le tshebetso e ntle ho pharalla sistimo yohle.

“E tla thusa haholo ho ntlafatsa dikaho tsa motheo tsa dikolo, kgokahanyo ya dikolo ha re ntse re hatela pele mohopolong wa phapusi ya borutelo ya dilemotsekgolo tse 21, ntshe- tsopele e tswellang ya matitjhere hammoho le ho ntlafatsa phano ya disebediswa tsa tshehetso tsa baithuti le matitjhere (LTSM) hara tse ding,” ho boletse Letona Motshekga.

Tekanyetso ya Letona Nene e itlametse ho dibilione tse fetang R7 bilione nakong ya dilemo tse tharo tse tlang ho kenya dikaho tsa motheo dikolong tse 510 le ho fana ka metsi ho dikolo tse 1 120, tsamaiso ya dikgwerekgwere ho dikolo tse 741 le motlakase ho tse 916.

“Re amohela phatlalatso ya Letona Nene ya hore merero yohle ya kaho ya dikolo e tla etswa hore e tshwane mme ditjeo tsa kaho di tla laolwa ke kantoro ya mohlanka ya ka sehloohong ya diphihlilelo,” ho boletse Letona Motshekga.

Letona le itse boitlamo bo tswellang ba mafapha ohle a mmuso ho thuto jwalo ka ntlha ya phetoho dikarolong tsohle tsa setjhaba, bo a bonahala.

“... Tekanyetso ena e etsa maikemisetsa a thuto a boletsweng ho Morero wa Ntshe- tsopele ya Naha hore ebe nnete e ka fihlelle- hang,” ho buile Letona Motshekga.

Mehato e meng e tla ba teng bakeng sa diko- lo nakong ya dilemo tse tharo e kenyelletsa:

- ho hatisa le ho fana ka dibuka tse dimilione tse 170 tsa tshebetso dikolong tse 23 562;
- moithuti ka mong Dikereiting tsa R ho fihla 9 o tla fumana dibuka tse pedi bakeng sa thuto ka nngwe selemo ka seng dithutong tsa bohlokwa;
- Tjhelete e kana ka R4.1 bilione ho aha le ho tshehetsa dilaaborari tsa setjhaba; le
- Tjhelete e kana ka R1.1 bilione bakeng sa kgokahanyo ya dithapo tse hokelang ditsing tsa mmuso le dikolong.

Letona Nene hape o tsheheditse phihlilelo ya bohareng ya LTSM mme a re tekong ya ho tiisa taolo ya ditjhelete le ho thibela bosenyi, dibuka tsohle tse iswang dikolong di tla laolwa ka konteraka e sekasekilweng bohareng.

NA O NE O TSEBA?

Kgokahanyo ya dithapo tse hokelang ke kgokahanyo ya lebelo le phahameng ya inthanete. Ho bonolo ho feta ho e sebedisa mme tlhahisoleseding e ka romelwa le ho jarollwa kapele ho feta.

Mmuso o tlo sebedisa tjhelete e ngata ho thuto le bophelo bo botle

Dilemong tse 21 tse fetileng, Mmuso o entse dikgatelopele tse bonahalang ho nete- fatseng hore maAforika Borwa a na le phihlilelo e ntle ho thuto le ditshebetso tsa boleng tsa tlhokomelo ya bophelo bo botle. Dilemong tse tharo tse tlang, tekanyetso e tla ajwa ka tsela e latelang:

- **Ho tla isiwa R19.5 bilione ho**

Lefapha la Bophelo bo Botle bakeng sa tlhokomelo le ntjhafatso ya ditsi tsa bophelo bo botle le merero e meng e supileng e meholo e tsamaiswang ke mafapha a poro- fense le a naha.

- **Ho tla fanwa ka R7 bilione ho**

tjhelete ya thuso e nang le dipehelo ya ho fokotsa mekolokolo tokisong ya dikolo ho kenya dikaho tsa motheo dikolong tse 510 le ho fana ka metsi ho dikolo tse 1 120, tsamaiso ya dikgwerekgwere ho dikolo tse 741 le motlakase ho tse 916.

- **Ho tla abiwa R3.1 bilione ho**

letsete la di- hlapiso la Funza Lushaka. Ho aka- nywa hore ka 2017/18 matitjhere a matjha a 10 200 a tla kena tshebele- tsoeng ya setjhaba. Lenaneo la Dibasari la Funza Lushaka ke lenaneo la di- lemo tse mmalwa le phahamisang ho ruta dikolong tsa setjhaba.

DIPUO TSA MAEMO A DIPOROFENSE

Ditonakgolo tsa diporofense tse robong tsa naha le mebuso ya tsona ya diporofense di na le meralo e meholo ya ho ntlafatsa bophelo ba batho ba dulang ho tsona. Dintlha tse batsi tsa meralo ena di ile tsa tekwa haufinyana tjena ha Ditonakgolo di ne di fana ka Dipuo tsa tsona tsa Maemo a Diporofense ka bo mong.

Limpopo e hohela tsetelo ya matjhaba

Tonakgolo Stanley Mathabatha

Nthambeleni Gabara

Limpopo e se e le sebaka sa kgetho bake-
ng sa boramatsete ba matjhaba, ho
bolela Tonakgolo ya Limpopo Stanley
Mathabatha.

“Nakong ya letsholo la rona la kgwebo le
tsetelo ho Rephaboliki ya Batho ya China ka
Mphalane 2014, re saenne memorandamo ya
tumellano le boramatsete ba baholo.

“Memorandamo wa pele wa tumellano o
saennwe le Hong Kong Mining Exchange
Company (Hoi Mor) bakeng sa theho ya South

Africa Energy Meturlligical Base Project,” o
boletse nakong ya Puo ya hae ya Boemo a
Porofense. Porojeke, e nang le boleng ba
tsetelo bo hakanyetswang ho R38.8 bilione, e
tla thewa Sebakeng se Kgethehileng sa Moruo
sa Musina, mme e tla hlalisa mesebetsi e
19 000 e otlohlileng nakong ya dilemo tse
tharo.

Mokgatlo wa Basadi ba Aforika Borwa
wa Matsete le ona o kene tumellanong
ya kopanelo ya kgwebo le Sehlopha sa
Jidong sa Ntshetsopele le Letlole la China
Africa la Ntshetsopele bakeng sa tsetelo ya
R1.65 bilione ya ho etsa samente Thabazimbi.

Kaho, e qadileng ka 2014, e ne e lokela hore
ebe e phethetswe kgwedding e fetileng.

“Ha ke na kgwao ya hore ditsetelo tsena di tla
kenya boleng ditekong tsa rona tsa ho atolosa
bokgoni ba tlhahiso ba moruo wa rona,” ho
boletse Tonakgolo Mathabatha.

HO TSETELA TEMONG

“Re butse Dikholetjhe tsa Temo tsa
Madzivhandila le Tompi Seleka maqalong a
selemo sena.

“Hona jwale dikholetjhe di se di sebetsa ka
botlalo. Di na le ngodiso ya baithuto ba seng
ka tlase ho 140,” o boletse jwalo.

Tonakgolo Mathabatha o itse dikateng
tsa kharikhulamo di fetotswe botjha le ho
ntshetswapele ho hlalisa boraikhonomi ba
temo, bahlanka ba katoloso, boramahlale ba
mehlape le mobu, ditsibi tsa temo le tsa dimela.

Kharikhulamo e boetse e kopantswe le
makala a mang a fanwang Yunivesithing ya
Limpopo le Yunivesithing ya Venda.

Sena se tla potlakisa ho kengwa tshebetsong
ha Letsoholo la Phokotso e Potlakisitsweng
ya Mafu a tlang ka lebaka la pelehi le ho
hlokahala ha masea Aforika.

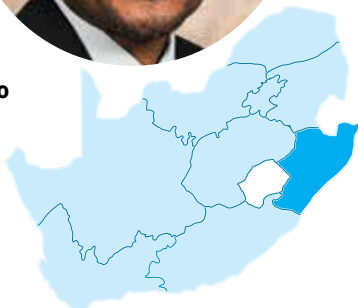
Hape porofense e tla potlakisa ho kengwa
tshebetsong ha letsholo la Phila Mntwana bo-
emong ba ditjhaba ho nyolla phihlello bakeng
sa bana ba dilemong tse ka tlase ho tse hlano
le ho ntlafatsa phumano ya TB le kalafo ho
bana ba sehlopheng sa dilemo tsena.

“Re rera ho fokotsa palo ya ditshwaetso tse
ntjha tsa HIV ka 50% ka 2016 le ho fokotsa
kameho ya HIV le Aids ka ho atolosa phi-
hlello ho pakana e loketseng ya tlhokomelo
ya kalafo le tshehetso ho 80% ya batho bohle
ba fumanwang ba na le HIV,” ho boletse
Tonakgolo Mchunu.

Ho thibela mafu a tlang ka lebaka la pelehi ho bohlokwa ho KZN

Tonakgolo Senzo Mchunu

Pricilla Khumalo

Phokotso ya mafu a tlang ka lebaka la
pelehi, le ho hlokahala ha masea a so
kang a hlala le bana e tla ba maikem-
isetso a Mmuso wa Porofense wa
KwaZulu-Natal dilemong tse hlano tse tlang.

Ha a fana ka Porofense Puo ya Boemo ba
Porofense, Tonakgolo Senzo Mchunu o itse
leha ho na le bofuma bo sa kgaotseng, poro-
fense e bone phoketseho ya palo ya bana ba
boima bo tlase bakeng sa sehlopha sa ba ka
tlase ho dilemo tse hlano ho tloha ho 44 ho ba
1 000 ka 2010 ho fihla ho ka tlase ho 14 ho ba
1 000 hona jwale.

Porofense hape e bone phoketseho ho se-
kgahla sa lefu ho bana ba ka tlase ho selemo
se le seng ho tloha ho 10.8% ka 2010 ho fihla
ho 7.3% hona jwale.

“Re bone palotekano ya mafu a tlang ka
pelehi ya 138 ho ditswalo tse 1 000, e fokotse-
hile ho tloha ho 195/100 000 ka 2010. Tebello ya
dilemo tsa bophelo bakeng sa batho ba batona
e nyolohile ho tloha 49 ho ya ho 54 mme ba-
keng sa batho ba ba tshehadi ho tloha 50 ho ya
59,” ho boletse Tonakgolo Mchunu.

Porofense e tla potlakisa thibelo ya tshwaetso
ya HIV ka ho fokotsa phetiso e tsepameng.

Tlhabollo ya Moruo wa Makeishene a Gauteng

Tonakgolo David Makhura

Bathandwa Mbola

Mmuso wa Porofense ya Gauteng o
beile tjelele e fetang R160 mili-
one ho ntlafatsa le ho notlolla
bokgoni ba moruo wa lekeishene.

Tonakgolo David Makhura o entse phatla-
latso ena ha a fana ka Puo ya Boemo ba
Porofense a re tjelele e tla thusa haholo ho
sebetsaneng le tlhokeho ya mesebetsi, bofuma
le ho se lekalekane.

“Re tlameha ho sebeletsa maemo ao ho
ona ranta e nngwe le e nngwe e etswang
lekeisheneng e potolohang kahara moruo wa
lekeishene mme e tswele baahi ba lekeishene
molemo,” ho boletse Tonakgolo Makhura.

Ho feta moo, dimetro tse tharo (Johannesburg,
Tshwane le Ekurhuleni) di beile R3 bilione,
R22 milione le R150 milione, metro ka nngwe,
ho tshehetsa moruo wa lekeisheng le batho
ba itshebetsang ba lekeisheneng nakong ya
dilemo tse hlano.

Sebakeng sa Diepsloot, Setho sa Lekgotla la
Phethahatso Lebogang Maile o phatlaladitse
hore batho ba itshebetsang ba lekeisheneng
ba ka bang 160 ba etsang tlhahiso e bobebe le
mesebetsi e meng ya tlhahiso ba tla fumana
molemo wa tsetelo ya R1.6 bilione ho Setsi sa
Kgodiso ya SMME ya Riversands/Diepsloot.

Ho tla thewa ditsi tse ntjha tse supileng
tsa lekeisheneng makeisheneng a fapaneng
porofenseng. Ditsi di tla thusa le ho tshehetsa
dikgwebo tsa lekeisheneng.

Ditsi tse ntjha tsa lekeisheneng di tla the-
hwa Ennerdale, Hammanskraal, Mabopane
le Reiger Park.

Ho feta moo, diphaka tsa diindasteri tsa

Katlehong, Orlando, Residentia, Khutsong le
Ennerdale di tla ntjhafatswa, ho boletse Setho
sa Lekgotla la Phethahatso Maile.

Dikotareng tse tharo tse sa tswa feta, mmuso
wa porofense o boetse o entse dikgatelopele
ho menyetla ya mesebetsi.

Le thakgotsweng ka Tshitwe 2014, dikgwedi
tse tharo pele ho nako, letsholo la Mmuso wa
Porofense ya Gauteng le rerileng ho fana ka
tshepo, thupelo ya bokgoni, le bokgoni ba
kgwebo ho batjha ba 500 000 ba Gauteng, le
bi-tswang Tshepo 500 000, le sentse le etsa
phapang maphelong a batjha.

Qetellong ya kotara ya boraro, menyetla
ya mesebetsi e thehilweng ka Tshebetso ya
Batjha ya, lenaneo la Zivuseni, Lefapha la
Kopanelo ya Puso le Merero ya Botjha le fane
ka tjelele bake-ng sa dibaka le bomphato ba
jwalo ka Letlole le Ikemetseng la Ntshetsopele
le mekgatlo e fapaneng e seng ya tswala e
fihlile ho 165 516.

Diporojekeng tse kentsweng tshebetsong ka
mesebetsi ya mmuso ya tjelele ya dikaho tsa
motheo, porofense e bile le dikgatelopele tse
ntle haholo.

Dilemong tse nne tse tlang, tsetelo e felle-
tseng ya Mmuso wa Porofense ya Gauteng ho
ntshetsopele ya dikaho tsa motheo e tla feta
R32 bilione, ha dimasepala tsa Gauteng di tla
sebedisa R94 bilione ka yona nako eo.

Dilemong tse hlano tse tlang, dikgwebo tsa
makeisheneng le tsona di tla fumana kgwebo
e ngata ho feta ho tswa mmusong.

“Re se re itlametse ho beha 30% ya tekanyetso
ya setjhaba ya phihlello bakeng sa dikgwebo
tsa lekeisheneng nakong ya dilemo tse hlano
tse tlang,” ho boletse Tonakgolo Makhura.

Tlhahiso ya mesebetsi e bohlokwa lethathamong la Kapa Botjhabela

Tonakgolo Phumulo Masualle

Edwin Tshivhidzo

Tonakgolo ya Kapa Botjhabela Phumulo
Masualle o re porofense e tla shebana
le ho theha mesebetsi le bophelo ba
nako e telele ka 2015.

Porofense e rerile ho hlalisa menyetla e
129 597 ya mesebetsi ka Lenaneo la Katoloso
ya Mesebetsi ya Mmuso (EPWP) le e 37 000
ka Lenaneo la Mesebetsi ya Setjhaba (CWP).

“Re tlameha ho etsa sena kgahlano le tjebo
ya moruo e bopilweng ka moruo o nang le
se seng sa dikgahla tse hodimo ho fetisisa
tsa tlhokeho ya mesebetsi naheng yohle. Re
ikemiseditse ho theha mesebetsi ya nako e
telele bakeng sa batho ba bo rona,” o boletse
jwalo nakong ya Puo ya Boemo ba Porofense.

Sekgahla sa tlhokeho ya mesebetsi poro-
fenseng hajwale se eme ho 30.8%, ha tlhokeho
ya mesebetsi bakeng sa batjha e le 50%.

Tonakgolo Masualle o itse mesebetsi e 24 737
kgahlano le pehelo ya e 13 234 e se e thehilwe
ka ditsi tsa moruo tse jwalo ka Koporasi ya
Ntshetsopele ya Kapa Botjhabela (ECDC),
Sebaka sa Ntshetsopele ya Indasteri ya East
London (ELIDZ) le Koporasi ya Ntshetsopele
ya Coega (CDC).

Porofense e tobile ditsetelo tse 14 tsa boleng
ba R2 237 bilione ho Mabatowa a Ntshetsopele
ya Diindasteri (di-IDZ) tsena tse pedi.

“Jwalo ka karolo ya ho tsebahatsa porofense
jwalo ka sebaka se kgethswang sa tsetelo, re
hlalisa Moralo wa Tsebahatso ya Tsetelo e
reretsweng ho theha tikoloho e dumellang

Leboya Bophirima e tlo sebetsana le diphephetso tsa metsi

Tonakgolo Supra Mahumapelo

Neo Semono

Mmuso wa Porofense ya Leboya
Bophirima o beile tjelele e fe-
tang R100 bilione ho ntlafatsa
dikaho tsa motheo nakong
ya Dilemo tse Tharo tsa Tshebediso ya
Matlwele.

Ha a bua nakong ya Puo ya hae ya Boemo
ba Porofense, Tonakgolo Supra Mahumape-
lo o itse Tekanyetso ya Dikaho tsa Motheo
e kenyetsetsa makala ohle a porofense le
dimasepala tsotlhe tse 23.

“Tekanyetso ena e tla sebediswa ho fana

ke tjelele bakeng sa kaho ya mebila, metsi
le tsamaiso ya dikgwerekgwere, dikolo
dikaho tsa motheo tsa bophelo bo botle,
matlo, temo, dikaho tsa motheo tsa bonono
le bohahlaudi ho phatlalla diwoto tsotlhe tse
383 tse Porofenseng,” ho boletse Tonakgolo
Mahumapelo.

Lefapha la Metsi le Tsamaiso ya dikgwe-
rekgwre le fane ka R1,9 bilione ho sebe-
tsana le diphephetso tsa dikaho tsa motheo
tsa metsi le tsamaiso ya dikgwerekgwere
porofenseng.

“Diporojeke di makgatheng a fapaneng ho
tloha ho thero ho ya ho kena tshebetsong
ha mekgahlale e meng e se e phethetswe.”

Sena ha se kenyetsetse boitlamo ba
R705 milione le R312 milione bakeng sa tlho-
komelo le kaho ya mebila ya porofense e
fuwang tjelele ke Komiti ya Boporesidente
ya Tlhophiso ya Dikaho tsa Motheo tlasa
Lenaneo la Merero ya Meralo ya Dikaho tsa
Motheo la 4 (SIP 4).

Diporojeke tsena di lebelletswe ho
sebetsana le diphephetso tsa phephelo ya
metsi dibakeng tse fapaneng tse jwalo ka
Madibeng, Bloemhof, Schweizer Reneke,
Setlagole, Mafikeng.

Tonakgolo e boetse e itse porofense e
sebetsa ka thata ho fokotsa mokoloko o
molelele wa matlo. Ho fihla hajwale, ho se
ho ahilwe matlo a 223 591 ho tloha ka 1994,
ao mmuso o lefileng R13 bilione bakeng sa
ona.

DIPUO TSA MAEMO A DIPOROFENSE

bakeng sa kgolo e ntle ya moruo porofenseng,” ho boletse Tonakgolo.

Selemong sa ditjhelete sa 2015/16, ECDC e lebelletse ho hlalisa menyetla e 7 000 ya mesebetsi, Coega 8 797 le ELIDZ 5 500.

Tonakgolo Masualle o itse selemong se tlang, mesebetsi e tla thehwa ho tlhahiso, ditlhophisong, matla a mang, dihlahiswa tsa temo le ditshebeletso.

“Tekong ya ho ntlafatsa theho ya mesebetsi le ho feta, re tla tshehetsa di-SMME tse 280 haholo le dikoporasi tse 70,” o boletse jwalo.

Sena se ka netefatsa tshebetso e matlafetseng

ya dikarolo tse neng di sotlehile mehleng moruong.

Porofense e thehile menyetla e 35 222 ya mesebetsi ka CWP le e 155 235 ka EPWP, mme e tlola palo e neng e behilwe.

Mesebetsi ya EPWP e ileng ho basadi e ka etsa 64%, 39% ho batjha mme phesente e le nngwe ho batho ba qhwadileng. Kakaretso ya batjha ba 4 184, ho palo e rerilweng e kalo ka 3 678, ba fumane thupelo ka Lenaneo la Ntshetsopele ya Tsebo e Potlakisitsweng ya Seporofeshenale le Kgwebo le Setheo sa Naha sa Tshebeletso sa Batjha ba Mahaeng.

Matlafatso ya meaho le disebediswa tsa dikolo tsa Foreistata

Tonakgolo Ace Magashule

Albert Pule

Mmuso wa Porofense wa Foreistata o tla tsepamisa maikutlo diporokeng tse fapaneng tsa dikaho tsa motheo porofense ka bophara.

Ho fihla jwale, mmuso wa porofense o se o phethetse kaho ya dikolo tse tharo le dihostele tse tharo tsa dikolo dibakeng tse fapaneng tsa porofense.

“Diporojeke tsa dikaho tsa motheo tse phethetsweng nakong ya selemo sa hajwale sa ditjhelete di kenyelletsa dikolo tse tharo tse ntjha e leng Letlotlo Naledi Primary e Bothaville, Nthutuzelo Primary e Bultfontein le Lister Skosana Primary e Parys.

“Dihostele tse tharo tse ntjha tsa dikolo di phethetswe ho la Phillipolis, Bainsvlei le Ventersburg. Ntshetsopele ya dihostele tsa sekolo ke tswelletso ya boitlamo ba rona ba ho fokotsa butlebutle boitsheleho ba rona hodima dipalangwang tsa baithuti ho netefatsa hore

baithuti ba na le phihlello ho thuto ya boleng,” ho boletse Letona Magashule.

Dikolo tse ding hape tse pedi di se di ahlwe tlasa Letsholo la Phumantsho e Potlakisitsweng ya Dikaho tsa Motheo tsa Dikolo (ASIDI).

ASIDI ke letsholo la Lefapha la Thuto ya Motheo ho fedisa mekoloko e melelele dikahong tsa motheo tsa dikolo. E boetse e rerile ho phahamisa maemo a dikolo hore a fihle maemong a hodimodimo a tshebetso a laetsweng ke Dikaho tsa Motheo tsa Melao le Maemo a Dikolo le ho netefatsa hore dikolo di bolokehile ka dikaho tsa motheo tse loketseng.

“Re boetse re phethetse kaho ya dikolo tse pedi tlasa lenaneo la ASIDI – e leng dikolo tse tlo ahwa botjha tse neng di ahlwe ka thepa e seng ya nnete.”

Dikolo tseo ke PT Sanders e Trompsburg le Vredefort Primary e Vredefort.

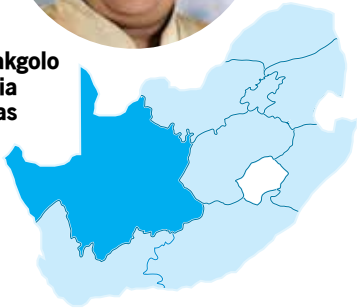
Diporojeke tse ding tsa dikaho tsa motheo di kenyelletsa:

- Dikolo tse ntjha diterekeng tse fapaneng porofenseng.
- Diporojeke tse fapaneng di motjheng dikolong tse 66 Foreistata. Diporojeke tsena di tla kenya diphapusi tse ding hape dikolong tse 31, diboloko tse 29 tsa tsamaiso, diholo tse 12 tse ntjha, dikitjhene tse 12 tse ntjha le ditsi tsa diphatlatatso tse 12 le dilaboratori.
- Kaho e tswelapele dikolong tse ding hape tse 20 tlasa lenaneo la ASIDI.
- Dikolo tse leshome le tsona di tla ntlafatswa hore ebe dikolo tsa tshebetso e phethahetseng tekong ya ho thusa bana ba nang le ditlhoko tse kgethehileng.
- Dihostele tse nne tsa dikolo di ntse di ahwa. (Sediti Secondary le Boitume-long Special School – bobedi di Thaba Nchu – Edenville Combined School e Edenville le Sebonakaliso Farm School e Harrismith.)
- Ho tla ahwa di phapusi tse ding hape tse 50 tsa Kereite ya R.

Ho fetola Kapa Leboya

Tonakgolo Sylvia Lucas

Ursula Graaff

SoPA ya Tonakgolo ya Kapa Leboya Sylvia Lucas ya haufinyane e ne e shebane le ho fetola moruo wa porofense le merero ya matla a ntjhafatswang.

Batho ba ka bang 18 000 ba ile ba hirwa porofenseng qetellong ya 2014, boholo makaleng a temo le kaho.

MERERO YA MATLA A NTJHAFATSWANG

Tonakgolo Lucas o boletse hore Eskom e hoketse dimekawate tse 950 tsa matla a ntjhafatswang ho tswa ho Bahlahisi ba Ikemtseng ba Matla ho sekepele.

Eskom e sebedisitse dimilione tse fetang R300 milione ho dintlafatso tsa tjhelete ho la Kapa Leboya, tse kenyelletsang Seteishene se setjha sa Schmidtsdrift le Seteishene sa Canal e haufi le Vanderkloof.

Tonakgolo o itse kaho ya dipalo tsa matla a hodimo tse bohlokwa bakeng sa ho hlalisa manganese sebakeng sa Hotazel e ka phethelwa

halofong ya pele ya 2015.

Mola o motjha wa dikhilovolte tse 400 o tla fana ka matla sebakeng sa Kathu/Hotazel.

Pakeng tsa Mmesa le Tshitwe, ho hoketswe matlo a ka bang 2 000 ho sekepele sa motlakase mme ho lebelletse hore matlo a mang a 1 058 a tla hokelwa sekepeleng pele ho Hlakubele 2015.

Ntshetsopele ya dikaho tsa motheo porofenseng nakong ya dilemo tse tharo tse tlang e tla kenyelletsa:

- Tjhelete e kana ka R170 milione kwa-longbotjha ya mebila, e kenyelletsang mmila wa Loeriesfontein ho ya howa Nieuwoudtville; mmila wa Philipstown ho ya ho Mmila wa Hanover le MR795 e Strydenburg.
- Tjhelete e kana ka R93 milione tokisong ya tshenyoy ya difefo dibakeng tse fapaneng tse akgang Petrusville, Prieska North, Neilersdrift ho ya Kakamas le Blouputs.
- Tjhelete e kana ka R25 milione ho tlhokomelo ya marokgo a Setereke sa Namaqua.
- Tjhelete e kana ka R8 milione ho sebetsana le mekoti ya mebileng.
- Tjhelete e kana ka R20 milione ho dithepa tsa mebila (matshwao a tsela le dithibela tsa ka mathoko).
- Tjhelete e kana ka R205 milione ho tlhokomelo e rerilweng le ya thibelo porofenseng kaofela.
- Tjhelete e kana ka R100 million ho N14 e Postmasburg e leng bolelele ba 55 km. Ho thehilwe menyetla e 50 ya mesebetsi. Ho fihla jwale morero o se o phethehile ka 90%.
- Tjhelete e kana ka R60 milione bakeng sa tsela ya Hotazel ho ya ho yaTsineng, ka tshebedisanommoho le mmaene wa BHP Billiton. Mokgahlelo wa 3 o tla qala haufinyane.
- Tjhelete e kana ka R240 milione bakeng sa mmila o hokanyang Hondekli Bay le N7 haufi le Garies. Mokgahlelo wa 1 o qadile ka Pudungwane 2013 mme Mokgahlelo wa 2 wa morero o tla qala nakong ya selemo sa ditjhele sa 2015/16.

khamphani e kgolo ya dikgokanyo tsa mehala e leng Neotel.

Selekane sena se tla theha dihotspot tsa WiFi tse fetang 300 tse kwahetseng dikarolo tse ngata tsa porofense. Marangrang a wireless – a boetseng a tsejwa jwalo ka WiFi – ke mokgwa wa ho fumana inthanete ya dithapo tse hokelang ntle le dithapo. E o dumella ho hokahanya dikhumphyutha kae kapa kae ntle le ho kenya dithapo tse ding kapa mehala e meng ya fono.

Ha a bua nakong ya Puo ya Boemo ba Porofense, Tonakgolo Helen Zille o phatlaladitse hore dibaka tse ka bang 2 000 tsa mmuso di tla fumana ditshebeletso tsa dithapo tse hokelang e leng ho tla tswela batho ba porofense molemo.

“Kahoo ke motlotlo haholo ho phatlalatsa hore Mmuso wa Kapa Bophirima, SITA le Neotel di saenne tumellano ya moralo hoseng hona ho fana ka ditshebeletso tsa dithapo tse hokelang ho dibaka tse ka bang 2 000 tsa mmuso, ho kenyelletswa dikolo, dilaaborari le ditsi tsa bophelo bo botle nakong ya dilemo tse pedi tse tlang.”

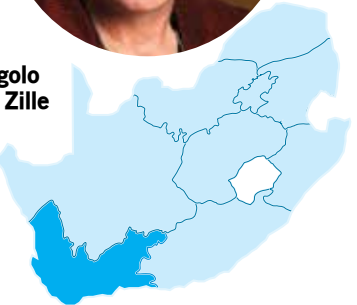
Ka Motsheanong selemong se tlang, dibaka tsohle di tla be di hoketswe ka lebelo la bonyane 10Mbps tlasa tumellano ena mme ka Phato 2018, boholo ba dibaka di tla be di hokahantswe ka dithapo tsa fibre optic mme 90% ya dibaka di una molemo wa lebelo la 100Mbps ha 10% di tla fumana lebelo la 1Gbps.

Ho latela Tonakgolo, ditshebeletso ntlafaditsweng tsa dithapo tse hokelang di tla thusa mmuso ho theha menyetla bakeng sa batho porofenseng.

Matlafatso ya thekenoloji bakeng sa Kapa Bophirima

Tonakgolo Helen Zille

Albert Pule

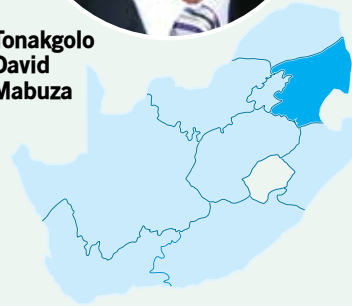
Dikolo, dilaaborari ditsi tsa bophelo bo botle ka bophara ba Kapa Bophirima di fuwe matlafatso e kgolo ya thekenoloji, ka phihlello e ntlafetseng ho ditshebeletso tsa dithapo tse hokelang.

Sena ke ka lebaka la selekane se pakeng tsa mmuso wa Kapa Bophirima, Lekala la Naha la Thekenoloji ya Tlhalisoleseding (SITA)

Mpumalanga e tsepamisa maikutlo ho ntshetsopele ya dikaho tsa motheo

Tonakgolo David Mabuza

Nosihle Shelembe le Ursula Graaff

Mpumalanga e beile R2 065 bilione bakeng sa lenaneo la yona la ntshetsopele bakeng sa 2015/16.

“Lenaneo la rona la ntshetsopele ya dikaho tsa motheo le tswelapele ho beha ka sehlohong dikaho tsa motheo tsa moruo wa setjhaba tse jwalo ka mebila, dipetlele le dikolo,” ho boletse Tonakgolo David Mabuza nakong ya Puo ya Boemo ba Porofense Puo ya Boemo ba Porofense.

Jwalo ka karolo ya ntshetsopele ya dikaho tsa motheo porofenseng, Mbombela e se e phethetse Mokgahlelo wa Pele wa ho kengwa tshebetsong ha Marangrang a Kopantsweng a Dipalangwang tsa Setjhaba.

Kaho ya dikaho tsa motheo, e kenyelletsang katoloso ya dikarolo tse ding tsa marangrang a tsela ya Setereke se Bohareng sa Kgwebo, e motjheng hajwale. Porojeke e reretswe ho

kenyelletsa mefuta yohle ya dipalangwang.

Tonakgolo Mabuza o itse lenaneo la Tsela ya Ntshetsopele ya Diterene ya Moloto le lona le amohetswe.

“Tsela ya Ntshetsopele ya Diterene ya Moloto e tla ba tlhotlhotso ya ho tsosolosa kgolo ya moruo le theho ya mesebetsi e tla ba molemo porofenseng, haholo Dimasepala tsa Lehale tsa Thembisile Hani le Dr JS Moroka.

“E tla hohela tseloto ya lekala la poraefete sebakeng seo, mme kahoo e eketsa menyetla ya kgiro le ntshetsopele ya kgwebo ya lehale,” o boletse jwalo.

MMARAKA WA MATJHABA WA MPUMALANGA WA DIHLAHISWA TSE FORESHE

Tonakgolo Mabuza o itse tshebetso bakeng sa phumano le ngodiso ya naha bakeng sa Mmaraka wa Matjhaba wa Mpumalanga wa Dihlahiswa tse Foreshe e se e phethetswe.

“Ditaba tsohle tse hlokehang tsa tatelo ya melao e jwalo ka ditekanyetso tsa kameho ya tikoloho di se di qetilwe.”

Mmaraka wa Matjhaba wa Mpumalanga wa Dihlahiswa tse Foreshe o tla theha dikaho tsa motheo tse hlokehang le sebaka sa ditlhophisano ho thusa dihwai tsa meroho, ditholwana, dilamunu le tlhahiso ya nama hape e tlise dithibelo tse leng teng hajwale ho mmaraka.

PHIHLELLO YA METSI

Mmuso wa porofense, hammoho le Lefapha la Metsi le Tsamaiso ya Dikgwerekgwere le Rand Water, di sebetse mmoho ho fana ka metsi ho ditjhaba tsa Mpumalanga. Tjhelete e kalo ka R298 milione e tsetetswe bakeng sa Mokgahlelo wa Pele ho hokela metse e 24, e fepela malapa a 15 000.

Mokgahlelo wa 2, o jeleng R601 milione, o qadile mme o tla sebeletsa metse e 69, mme e fepele malapa a 23 340.

Didiba di tla tshetseha dibakeng tsohle tse hlokehang hore di be le phepele ya metsi e tshepahalang e sa kgaotseng.

Moo didiba di leng teng, empa di sa sebetse, mmuso wa Mpumalanga o tla di ntjhafatsa nakong ya dikgwedi tse tharo ho isa ho tse hlano ho netefatsa hore batho ba na le metsi.